

Zienswijze NAJK

Zienswijze NAJK op besluit gewijzigde Wet Dieren. Algemene Maatregel van Bestuur Dierwaardige Veehouderij

Naar aanleiding van de internetconsultatie aangaande het besluit gewijzigde Wet Dieren, waarvoor de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) wordt voorgesteld voor de sectoren melkvee, kalveren, pluimvee ((opfok)legkippen en vleeskuikens(ouderdieren) en varkens, wil NAJK graag reageren op dit voorstel. Wij doen dit voor onze leden. De jonge boeren zijn verspreid over de sectoren melkvee-, kalver-, varkens- en pluimveehouderij.

Evaluatie

NAJK vindt dat de koppeling met de nog op te richten autoriteit "dierwaardige veehouderij en het gesloten convenant "Stappen naar een dierwaardige veehouderij" zeer belangrijk is en binnen de voorgestelde AMvB ten uiting komt in de toelichten van de AMvB. De AMvB kan niet los gezien worden en zal samen met de autoriteit en het convenant stappen moeten zetten naar een dierwaardigere veehouderij. Daarnaast wordt er herhaaldelijk een link gemaakt met doelsturende middelen, zoals de Gids voor Goede Praktijken (GvGP). De GvGP wordt door oa. Sectororganisaties opgesteld. Hierbij is belangrijk om nog extra te benadrukken dat het geen dwingend middel is, maar dat jonge veehouders de GvGP kunnen gebruiken als ideeënbuis om een bepaald doel te behalen. NAJK is positief over deze vermeldingen en de link die gemaakt wordt met het convenant, de nog op te richten autoriteit en GvGP.

De evaluatiemomenten die worden voorgesteld in 2028, 2033 en 2038 vindt NAJK een goed voorstel. Sommige stappen binnen de AMvB zijn dermate groot dat dit een negatief effect kan hebben op de uitstoot van emissies, forse investeringen vraagt (verbouw of nieuwbouw), de milieuvergunningen op gang moeten komen of waarvoor nog onderzoek gedaan dient te worden. Niemand is gehouden aan het onmogelijke en het is van belang dat het grootste gedeelte van de sector geen onoverkomelijke problemen ervaart van de betreffende AMvB die in werking treedt. NAJK vindt het positief dat deze weegmomenten worden meegenomen om een inwerkingtredingsdatum te kunnen bepalen voor iedere sector en maatregel apart. Daarnaast zijn de verschillende pilots en onderzoeken van belang om o.a. de nog op te richten "Autoriteit dierwaardige veehouderij" genoeg input te geven om zonder waardeoordeel en transparant advies uit te brengen. Hierbij is het belangrijk om te realiseren dat zowel iedere (deel)sector als maatregel een aparte snelheid heeft.

Waardoor iedere AMvB apart opnieuw beoordeelt dient te worden in de voorgestelde weegmomenten.

Het creëren van verdienmodellen, waarbij de investering al in de aangekondigde AMvB wordt genoemd, wordt bemoeilijkt. De markt richt zich erop in dat bepaalde aanpassingen wet en regelgeving worden, waardoor de extra prijs uit de markt vanaf dat moment niet meer betaald wordt. Hierdoor wordt de extra vergoeding voor de jonge veehouders bemoeilijkt. Daarnaast moeten de prijzen voor dierlijke producten niet te exceptioneel stijgen om alle mensen in de samenleving toegang te laten behouden tot dierlijke producten.

Een aandachtspunt wil NAJK nog verder benoemen. Dit betreft het inwerkingtreden van de eerste maatregelen. Indien de AMvB per 1 januari 2026 wordt vastgesteld, gaan reeds enkele maatregelen per 2027 in. NAJK stelt voor dat de datums van inwerkingtreding mee (ver)schuiven met de periode die nog nodig is om de AMvB vast te stellen. Hierdoor krijgen jonge veehouders voldoende tijd om eventuele aanpassingen te doen.

Melkveehouderij

NAJK vindt dat middelen die voldoen aan zelfverzorgingsgedrag van de vacht breder gaan dan roterende borstels. Bij jongvee is een vaste schuurmogelijkheid voldoende. Het zou onrealistisch zijn om overal roterende borstels te monteren.

In artikel 2.30b Zelfverzorgingsgedrag staat in F artikel 2.32 dat een kalf ten minste moet beschikken over 2 m² vloeroppervlakte. Het is van belang om dit als gedeeld oppervlakte met andere kalveren op te nemen.

Kalverhouderij

Binnen de kalverhouderij dienen veel stappen gezet te worden. Binnen de economische impactanalyse, uitgevoerd door WSER/CAF, wordt aangegeven dat de (jonge) kalverhouders een financiële compensatie dienen te ontvangen om geen proportioneel inkomensverlies te leiden.

In 2027 wordt de minimale ruimte voor individueel gehuisveste kalveren gewijzigd naar 1,5 m². De huidige ruimte voor individuele huisvesting in de kalverhouderij is afgestemd op bestaande EU- en nationale regelgeving. Binnen de huidige praktijk is dit minder dan 1,5 m². In 2030 kunnen kalveren niet meer individueel gehuisvest worden binnen de kalverhouderij, omdat de leeftijd van de kalveren vanaf dat moment ouder is dan 14 dagen. Dit betekent dat de huidige stalinrichting, het individueel huisvesten van kalveren, binnen een periode van 3 jaar vervangen moet worden. Dit zorgt voor vervroegde afschrijvingen en grote gezondheidsrisico's.

NAJK pleit voor individuele huisvesting bij binnenkomst op het kalverenbedrijf de eerste 2-3 dagen. Hierbij zou huisvesting met twee kalveren een optie kunnen zijn,

waarbij beide kalveren samen 3 m² ter beschikking hebben. Hierbij dient een uitzondering voor de opstartfase te worden gemaakt om bijvoorbeeld vachtverzorging te kunnen uitvoeren. Hierbij maakt NAJK de kanttekening dat men goed dient te onderzoeken of roterende "koe" borstels als passend worden ervaren voor jonge kalveren. NAJK denkt dat het aanbieden van schuurmogelijkheden belangrijker is, dan het "middel" "koe"borstels.

Bovendien zijn individuele huisvestingssystemen voor de kalverhouderij van 1,5 m²/dier niet beschikbaar op de markt. Bovenstaande effecten zijn niet meegenomen in de impactanalyse. Het is essentieel om financieel draagvlak te behouden om gelijktijdig 1,5 m²/kalf en groepshuisvesting samen in te laten gaan.

De ruimte voor Rosé starters is verruimd van 1,5 m²/kalf naar 2m²/kalf. Dit is een stijging tov het eerder voorstel van 33 procent. Door de ruimte verder te verhogen lopen we tegen enkele problemen aan. De transportbewegingen worden meer, doordat bedrijven niet meer 'gesloten' kunnen functioneren. In de huidige structuur is het op dit moment als volgt geregeld: 400 opfokdieren om 800 dieren af te mesten. Als je de ruimte van de afmestdieren naar 2 m² verhoogt, dan houdt de ondernemer 720 dieren over. Dit vraagt wederom om een capaciteit van de opfokstal om 360 dieren te kunnen plaatsen. Echter als we de rekensom maken door: $400 \text{ opfokdieren} \times 1.5/2 = 300 \text{ stuks}$. Hierdoor ontstaat er een gat van 60 dieren. Dit voorbeeld geeft dus aan dat bedrijven niet meer gesloten kunnen handelen. Het is zeer belangrijk dat de oppervlakte in verhouding stijgt. Vandaar het voorstel afmestdieren 1.8- $\times$ 2.0 m², en opfokdieren van 1.5- $\times$ 1.65 m². Daarnaast speelt diergezondheid in dit vraagstuk een belangrijke rol. Door deze maatregel wordt het risico op gezondheidsproblemen bij de kalveren aanzienlijk hoger.

Binnen het stukje daglicht wordt uitgegaan van 5% daglicht ten opzichte van het vloeroppervlak in de stal. Binnen de kalverhouderijsector wordt vanaf 2028 lichtdoorlatend materiaal met ten minste 2% van het vloeroppervlak van de stal in combinatie met 80 lux toegepast. Deze beweging wordt door de markt vergoed. Het voordeel van deze combinatie is dat de warmtedoorlaatbaarheid (beperken extreme hitte) van het dakoppervlakte geminimaliseerd wordt. NAJK geeft aan dat dit voorschrift verder moet worden toegelicht, omdat niet duidelijk is of 2 % lichtdoorlatend materiaal in combinatie met 80 lux kunstlicht eveneens goed wordt geacht ten opzichte van 5 % lichtdoorlatend materiaal een aanvullend kunstlicht.

NAJK pleit voor extra onderzoek om de meerwaarde om uit een speen te drinken in zoogpositie verder te onderzoeken. Daarnaast is het in sommige gevallen (besmettelijke) ziektes aan te raden om een kalf te kunnen afzonderen van het betreffende koppel. Zodra het besmettingsgevaar is geweken, kan het kalf weer terug naar het koppel. Daarnaast dient de formulering van voldoende vreetplekken verder worden verduidelijkt. In de eerste alinea wordt de uitzondering van het automatische voersysteem niet genoemd, waarbij dit wel in de tweede alinea het geval is. We zouden hier graag een eenduidige lijn in zien.

Daarnaast is NAJK voor een variatie omtrent het Hemoglobinegehalte bij kalveren. Hierbij zijn er altijd kalveren die een hoger HB- gehalte hebben, maar zeker ook kalveren die een lager HB-gehalte hebben (van nature). NAJK pleit voor dataverzameling en transparant onderzoek om een goed gemiddelde en lijn te ontwikkelen samen met de sector omtrent dit onderwerp.

Varkenshouderij

De varkenshouderij zal door de aangekondigde AMvB's drastisch veranderen om nog dierwaardiger te worden. Voor veel ondernemers zal dit een uitdaging zijn, maar voor jonge varkenshouders schept het ook duidelijkheid over wat er de komende jaren van hen wordt verwacht. NAJK ziet dan ook dat omschakeling naar losloopkraamhokken, stoppen met couperen en normen voor stalklimaat financieel en ruimtelijk erg ingrijpend zijn. Naast de stappen op dierenwelzijn heeft de sector ook nog andere uitdagingen op het gebied van Milieu en klimaat. NAJK blijft het belangrijk vinden om dit integraal aan te pakken.

NAJK vindt dat de normen op stalklimaat en de uitvoering hiervan veel last meebrengt voor ondernemers. Het doel, een beter stalklimaat is het probleem niet voor NAJK.

NAJK pleit dan ook voor een verbod van mestopslag in leefruimtes van varkens, zoals men ook heeft in Scandinavië landen als uitzondering op de 20 PPM eis met sensoren en administratieve druk. Het doel is namelijk hetzelfde, een beter stalklimaat. NAJK vindt een praktische oplossing die past in een EU verband belangrijk waarbij dezelfde doelen worden behaald.

Pluimveehouderij

Binnen de pluimveehouderij worden verschillende onderwerpen vastgelegd in AMvB, zoals voer, water, bezettingsgraad, ingrepen etc. Net als in de andere sectoren, worden grote stappen richting 2040 vastgelegd en kleinere stappen in 2027, 2030 of 2035.

NAJK vindt het belangrijk dat er een opening blijft voor stalsystemen waarin alle gedragsbehoeften van het dier geborgd kunnen worden. Hierbij roept NAJK op om dit met systeembouwers te bespreken en aan te geven waar en welke punten zij dienen op te pakken om stalsystemen als optie te behouden. Een groot voordeel van stalsystemen is immers om een grote reductie van emissies omtrent ammoniak, fijnstof, stikstof etc. te realiseren. NAJK vindt dat het op plekken waar dit nodig is, ruimte moet zijn voor stalsystemen waarbij alle gedragsbehoeften ingevuld kunnen worden. Daarnaast dient rekening te worden gehouden met een redelijke afschrijvingstermijn van de systemen. Op dit moment kan tot 2027 nieuwbouw en verbouw plaatsvinden van verandakooien, koloniekooi en patiosystemen. Vanaf 2035 worden beide huidige systemen verboden. Hierbij is de afschrijvingstermijn vrij kort. Hier vraagt NAJK aandacht voor.

Omtrent de bezettingsgraad wil NAJK het volgende onder de aandacht brengen. Binnen de vleeskuikens pleit NAJK om de ingestelde AMvB voor 2040 af te stemmen op de EU regelgeving die in de gestelde periode geldt (op dit moment wordt gerekend met 33 kg/m² als richtlijn conform nota van toelichting AMvB). Door de AMvB af te stellen op de EU regelgeving worden jonge pluimveehouders niet blootgesteld aan oneerlijke concurrentie en blijft de markt(werking) voor iedere jonge pluimveehouder gelijk. Deze oproep geldt tevens voor de opfoklegkippen en legkippen, waarbij tevens in de toelichting wordt aangegeven dat in omringende landen niet veel beweging zit omtrent de bezettingsgraad. Onze oproep is dan ook om binnen de deelsectoren de EU- regelgeving als leidraad te gebruiken voor de AMvB. De marktwerking, zoals reeds beschreven bij de vleeskuikens, werkt ook bij de opfoklegkippen en de legkippen door. De vleeskuikenouderdieren kunnen op een gelijke manier worden benaderd volgens NAJK. Kortom, voor alle deelsectoren geldt hetzelfde. Stem de AMvB in 2040 af met de EU-regelgeving om oneerlijke concurrentie te voorkomen.

Plateaus zullen verder binnen de verschillende (deel)sectoren van de pluimveehouderij gebruikt worden. De verschillende voorwaarden die erbij genoemd worden, dienen opnieuw geijkt worden. Plateaus worden gebruikt als rustruimte en hoeven niet ingestrooid te worden, omdat ze niet als scharrelruimte worden gebruikt. Daarnaast dient het percentage (op dit wordt 20 procent als voorstel genoemd in de AMvB) opnieuw bekeken te worden, omdat bijvoorbeeld bij de vleeskuikens het EFSA advies 10 procent bedraagt. Dit zou betekenen dat de AMvB een verdubbeling omtrent plateaus verplicht ten opzichte van het EFSA advies. NAJK roept op om het EFSA advies te hanteren.

NAJK vindt het positief dat onderwerpen waarbij nog onderzoek nodig is, zoals voldoende omgevingsverrijking, voldoende strooisel en beschutting/schuilmogelijkheden voor jonge dieren hebben ondergebracht bij de GvGP, waardoor doelsturing en ruimte voor ondernemerschap bij de jonge pluimveehouders wordt gestimuleerd. NAJK roept op om sectororganisaties hierbij aan te sluiten die de volledige sector vertegenwoordigen. Dit geldt tevens voor de stuurgroep ingrepen, deze stuurgroep wordt aangehouden om de ingrepen binnen de pluimveesector verder te monitoren en waar mogelijk worden ingrepen verboden op een verantwoorde manier.